

MASARYKOVA UNIVERZITA

Fakulta sociálních studií

Katedra sociologie

Genderová studia – Sociální antropologie

Násilí na ženách

Domácí násilí v lesbických vztazích

Barbora Kárníková

144108

imatrikulační ročník 2004

22.5. 2006

Obsah

Úvod.....	3
Co je domácí násilí.....	3
Sociální kontext lesbických vztahů.....	4
Genderová rovina lesbických vztahů.....	5
Průběh a formy domácího násilí v lesbickém vztahu.....	7
Viktimizace a trauma.....	8
Mýty o domácím násilí v lesbických vztazích.....	9
Pomáhající organizace.....	11
Závěr.....	11
Literatura.....	12

Úvod

V naší společnosti máme Ústavou ČR a mezinárodními smlouvami zaručena základní lidská práva jako je právo na bezpečí a ochranu tělesné integrity nebo zákaz ponižujícího jednání. Domácí násilí je vážným zásahem do lidského života, zbavuje jedince víry v sebe sama i ve své okolí. V představě většiny z nás je domov bezpečným přístavem v rozbouraném a nejistém světě, ale pro oběť domácího násilí se domov stává peklem, kde žije často dlouhou dobu v úzkosti a strachu před další ránou nebo urážlivým a ponižujícím slovem. V případě domácího násilí v lesbických vztazích musí oběti násilí čelit kromě násilné partnerky ještě nepochopení a odmítnutí ze strany homosexuálům nepřátelského prostředí.

Ve své práci se snažím popsat mechanismy násilného vztahu dvou žen z genderové perspektivy a kladu si otázku, jak lze domácí násilí v lesbických vztazích zařadit v rámci feministických teorií o domácím násilí jako genderově podmíněném násilí na ženách.

Co je domácí násilí

Vymezit pojem domácího násilí není jednoduché, protože existuje více definic, které vycházejí z různých kulturních a společenských předpokladů. Ve většině z nich se implicitně předpokládá, že k násilnému chování dochází v heterosexuálním vztahu, přesto je možné z těchto definic vycházet při uvažování o domácím násilí v lesbických vztazích.

Huňková s Voňkovou (2004) uvádějí dvě definice domácího násilí:

1. širší definice formulovaná Radou Evropy:

„Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“ (Doporučení Rady Evropy R(85)4 o násilí v rodině z 26.3. 1985 In: Huňková, Voňková 2004: 14)

Problém vidím v tom, že tato definice je závislá na tom, co je považováno za rodinu a v případě lesbického vztahu by zde bylo, podle mého názoru, mnoho sporů, zda lesbický pár je, nebo není rodinou.

Výstižnější je tomto směru **2. definice určující partnerské násilí**, která říká, že

„násilné jednání je jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního, ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami, které jsou nebo někdy v minulosti byly intimními partnery nebo členy rodiny, a to bez ohledu na pohlaví“ (Definice Metropolitní policie. Cit. in: Huňková, Voňková 2004: 14).

Výhodou této definice je vyjmenování možných forem zneužívání a poukázání na fakt, že násilí může pokračovat i po skončení partnerského vztahu. Definice však nezmiňuje zneužití moci k udržení kontroly nad partnerem/partnerkou nebo k jeho/její izolaci od přátel a rodiny.

Jako nejvhodnější se jeví definice Markéty Huňkové, podle níž je domácí násilí **„jakékoliv jednání, které má za cíl uplatnění moci nebo kontroly nad dospělou osobou, k níž je pachatel v rodinném, partnerském či obdobném vztahu, způsobující na straně oběti tíseň nebo újmu“** (Huňková, In: Abc feminismu, 2004: 102), a která se díky své obecnosti dá použít na široké spektrum případů domácího násilí, přičemž jasně určuje jeho hlavní charakteristiky – moc na straně pachatele/pachatelky a újmu na straně oběti.

Sociální kontext lesbických vztahů

Násilí v lesbických vztazích se neodehrává ve vzduchoprázdnu, ale je formováno okolním společenským prostředím. Je důležité si uvědomit, že do lesbických vztahů¹ zasahuje řada okolností, které je negativně ovlivňují, patří k nim zejména marginalizace leseb, heterosexismus a homofobie společnosti.

Marginalizace, také bychom mohli říci neviditelnost, se projevuje žádnou nebo stereotypní/negativní prezentací leseb v médiích (např. v reklamě). Jiným příkladem marginalizace je, že navzdory přijatému zákonu o registrovaném partnerství nemají lesby (ani gayové) stále stejná práva jako heterosexuálové např. v možnosti adopce dítěte. Kvůli neviditelnosti leseb jsou neviditelné i jejich problémy, jako je domácí násilí. O domácím násilí v heterosexuálních vztazích se v ČR začalo mluvit teprve nedávno, a o domácím násilí v lesbických vztazích se nemluví téměř vůbec. Mlčení ze strany ženského a feministického hnutí může částečně spočívat ve strachu ze znevážení boje proti domácímu násilí na ženách páchaného muži, protože ukazuje, že pachatelkami domácího násilí jsou i ženy, což může být odpůrci feminismu použito proti teorii genderově podmíněného násilí. Neochota mluvit o problému domácího násilí v lesbických vztazích ze strany lesbické komunity může pramenit z homofobie společnosti. Lesbická komunita se může obávat, že přiznání problému domácího násilí jen podpoří hlasy, které považují lesbické vztahy za špatné. (Ristock, 2002) **Homofobie** je „strach z homosexuality a homosexuálů. Projevuje se jako negativní a pohrdavý postoj k sexuálním vztahům mezi osobami stejného pohlaví a k těmto osobám jako takovým“ (Jandourek, 2001), je to přesvědčení, že lesbická orientace je nenormální,

¹ Lesbickým vztahem rozumím intimní vztah dvou žen, i když tyto se nemusí identifikovat jako lesby (např. bisexuálky).

nepřirozená anebo zvrácená. S homofobií souvisí předpoklad, že všichni lidé jsou heterosexuální, tzv. **heterosexismus**, kdy se heterosexuality stává normou. Heterosexismus se projevuje např. když týraná žena vyhledá pomoc, a pomáhající automaticky předpokládá, že ji týrá mužský partner. Všechny tyto vlivy od sebe nelze oddělit, působí současně a ovlivňují naše vnímání okolního sociálního světa a pozici pachatelky a oběti. K dalším okolnostem, které ztěžují pozici leseb, je rasismus (předpoklad nadřazenosti jedné etnické příslušnosti nad jinou) a classismus (zvýhodňování lidí z určitých společenských vrstev, nejčastěji ze středních a vyšších). Týraná žena, lesba, jiné barvy pleti a z chudého prostředí slučuje ve své osobě mnohé ze znevýhodňujících statusových charakteristik, které brání ve slyšení a vyslyšení její zkušenosti.

Na obranu proti nepřátelskému nastavení společnosti vůči homosexuálům se lesby sdružují do volných i formálně ustavených spolků a sdružení (STUD, Holky v Brně), které svým členkám umožňují účastnit se nejrůznějších akcí, od prosazování práv leseb a gayů (v nedávné době např. při aktivitách za zákon o registrovaném partnerství), až po společenské akce (diskusní večery, výlety apod.). Všechny tyto aktivity slouží k začlenění se do komunity sobě podobných, odbourání pocitu osamělosti a izolace. Kvůli své sexuální orientaci může mít lesba špatné vztahy se svou rodinou, a komunita se tak stává jakousi náhradní rodinou, prostředím ve kterém se nemusí přetvářet a cítí se „mezi svými“. Formou násilí pak je zakazování partnerce stýkat se se svými přáteli z dané komunity, izolování jí od aktivit a informací. (Ristock, 2002) J. L. Herman, která se zabývá projevy a původem traumat o „na to, aby násilník dosiahol nad obeťou absolútnu nadvládu, musí používať ešte aj ďalšie metódy. Dokiaľ má obeť väzby aj k iným ľuďom, je páchatelova moc obmedzená. Práve z tohoto dôvodu sa páchatel všemožne pokúša izolovať svoju obeť od akéhokoľvek zdroja informácií, materiálnej pomoci alebo emocionálnej podpory.“ (Herman 2001: 117)

Genderová rovina lesbických vztahů

Do lesbického vztahu, kromě zmíněných společenských vlivů, zasahuje také gender. Gender je sociálně konstruovaný, to znamená, že naše vnímání biologického pohlaví je od narození formováno prostřednictvím socializace², kdy se učíme co je vhodné pro muže a pro ženy, jak se máme chovat jako správná dívka nebo chlapec, co si obléknout atd. Socializace se netýká jenom genderové role, ale všech oblastí našeho života (např. jak se chovat jako

² Socializace je „proces, v jehož rámci lidé předávají a vstřebávají společenské hodnoty a normy včetně těch, které se vztahují na gender“ (Curran, Renzetti 2003: 122) .

studující, zaměstnanec/zaměstnankyně), a není ukončeným procesem, nýbrž probíhá neustále v průběhu/během? života, spolu s tím, jak se učíme novým rolím a získáváme nové zkušenosti. Gender jako jedna z našich sociálních charakteristik je přítomen ve všech lidských vztazích a v partnerském vztahu hraje významnou roli. Jakým způsobem se projevuje gender v násilném lesbickém vztahu?

Odlišné postavení lesbických žen oproti heterosexuálním ženám/obětem spočívá v tom, že pachatelka násilí ve vztahu může proti své partnerce použít jako nástroj útlaču výše zmiňované postoje společnosti, jako je homofobie, heterosexismu, rasismus a marginalizaci. Kromě těchto, je další silnou zbraní gender, jak říká Janice Ristock v rozhovoru ke knize *No more secretes* (2002), kterou napsala na základě hloubkových rozhovorů s oběťmi domácího násilí v lesbických vztazích: „mnoho žen, se kterými jsem mluvila, byly šokovány, že k nim jiná žena může být násilná ...mnoho z nich partnerčino chování omlouvalo, minimalizovalo nebo opomíjelo, protože si neuvědomovaly, že je jejich partnerka násilná“³ (Ristock, 2003).

Další přístup nabízí Lori Haskell ve svém článku. Uvádí, že gender hraje jinou roli v heterosexuálním vztahu a jinou v lesbickém, genderová dynamika domácího násilí v lesbických vztazích je odlišná od dynamiky domácího násilí v heterosexuálním páru, kde násilníkem je muž. Podle převažujícího diskurzu používaného feministickými pomáhajícími organizacemi, heterosexuální muži internalizují víru v mužskou nadřazenost a dominanci, která jim dovoluje kontrolovat jejich partnerky. Tato víra je posilována skrze patriarchální kulturu, v níž jsou muži a ženy socializováni, a instituce, které toto uspořádání potvrzují. (Haskell, www) V tomto diskurzu je tedy domácí násilí páchané muži pojmáno jako rozšíření jejich moci v patriarchální společnosti. (Ristock, 2002) Např. Marcela Linková o domácím násilí, jež je součástí násilí na ženách, píše: „násilí na ženách je strukturální záležitostí vycházející z nerovného genderového systému a může se odehrávat jak ve sféře veřejné tak soukromé a jeho cílem je udržení výsadního postavení a kontroly nad jednotlivými ženami“ (Linková in Pikálková, 2004: 24). Haskell v článku dále zmiňuje jaké mohou být důvody násilného chování v lesbickém vztahu. Díky nepřátelskému naladění společnosti vůči homosexuálům, může dojít k sociální izolaci páru a větší vzájemné závislosti, tato izolace může posilovat snahu kontrolovat každý pohyb partnerky, a může se postupně stupňovat. Násilné partnerce je o to, druhou nátlakem a manipulací udržet ve vztahu. (Haskell, www) Takže na rozdíl od heterosexuálního násilného vztahu, kde je

³ „Many of the women I talked to were so shocked that another woman could be violent towards them ... many of them went through experiences of excusing, minimizing or ignoring behaviour from their partners because they didn't think that would add up to their partners being violent.”

kontrola vyjádřením patriarchální moci a maskulinity, v lesbickém násilném vztahu je snaha o kontrolu vyjádřením externí i internalizované homofobie. Internalizovaná homofobie se projevuje např. označováním partnerky jako „hnusná lesba“. Externí homofobií se míní homofobie společnosti a zastrašování probíhá stylem „všem řeknu že jsi lesba“, „řeknu tvým rodičům, že jsi lesba a už ti nikdy nezavolají“, „stejně ti nikdo nepomůže, protože jsi lesba“ (Ristock, 2002; i-netové zdroje). Obdobným způsobem potom může probíhat ubližování na základě etnicity („nikdo ti nepomůže protože jsi černá/Romka...“). Je důležité se při zkoumání problému domácího násilí v lesbických vztazích ptát, jaké místo tyto vtahy zaujímají ve struktuře současné společnosti.

Průběh a formy domácího násilí v lesbickém vztahu

Domácí násilí v lesbickém vztahu se stejně jako u heterosexuálních párů většinou odehrává za zavřenými dveřmi bytu v soukromé sféře, ve hře jsou pocity lásky, bezmoci, vzteku a mnohé další. Cílem násilného chování je zbavit oběť sebevědomí, ponížit, ublížit, manipulovat s ní. Stejně jako u domácího násilí v heterosexuálním vztahu má násilí v lesbickém vztahu tendenci gradovat. Vývoj násilí prochází cyklicky třemi stadii (Linková in Pikálková, 2004; Belge, www). Většinou se mluví o tzv. kruhu nebo spirále násilí. Spirála násilí je podle mě přiléhavější název, neboť zdůrazňuje stoupající četnost a krutost útoků.

V **první fázi** dochází k stupňování napětí mezi partnerkami. Tato fáze je charakteristická drobnými incidenty a výpady ze strany pachatelky. Oběť se snaží pachatelce vyjít vstříc, je úslužná, podřízená, aby tak předešla dalším útokům anebo se snaží jít pachatelce „z cesty“. V **druhé fázi** je napětí prolomeno výbuchem násilí. Oběť cítí strach a bezmoc, může důsledky fyzického násilí skrývat (modřiny) nebo lhát o jejich skutečném původu. Také se v této fázi může odhodlat vyhledat pomoc u policie, přátel nebo rodiny. **Třetí „usmiřovací“ fáze** je typická lítostí pachatelky, která slibuje, že už se násilí nebude opakovat, usiluje o odpuštění (nosí oběti dárky apod.). Oběť se v této fázi může cítit velmi milována a chce uvěřit slibům pachatelky, které jsou pro ni nadějí na zlepšení vztahu. (Linková in Pikálková, 2004; Belge, www).

S postupem času nabývá střídání fází na rychlosti a období usmiřování postupně odpadá, k násilným útokům dochází stále častěji. Ty se projevují v mnoha variacích, ale můžeme je rozdělit do několika základních forem:

- fyzické – bití, kopání, strkání, tahání za vlasy, omezování osobních potřeb (odpírání spánku, jídla...)

- psychické a emocionální – zastrasování, vyhrožování násilím, citové vydírání (vyhrožování sebevraždou), lhaní, manipulace, ubližování domácím zvířatům, ničení osobních věcí partnerky, které mají pro ni specifickou hodnotu (např. fotky, upomínkové předměty apod.), **vyhrožování prozrazením partnerčiny homosexuální orientace** rodině, přátelům nebo zaměstnavateli, zpochybňování partnerčiny sexuality
- sexuální – nucení k sexu a sexuálním praktikám, které jsou partnerce nepříjemné, znásilnění
- ekonomické – odpírání finančních prostředků ať už patří oběti nebo pachatelce, ničení společného majetku, ničení partnerčina majetku (Ristock 2002, i-netové zdroje)

Tento výčet není zdaleka vyčerpávající a rozdělení je spíše analytické, neboť ve skutečnosti se jednotlivé formy ubližování vyskytují v různých kombinacích a s různou intenzitou.

Viktimizace a trauma

Zde je na místě seznámit se s pojmem viktimizace. Viktimizace „je proces, v němž se potencionální oběť stává obětí skutečnou“ (Huňková, Voňková, 2004a: 74). K viktimizaci dochází tedy ve chvíli, kdy dojde k opakovanému útoku jedné partnerky na druhou. Viktimizace oběti domácího násilí probíhá na dvou rovinách: primární viktimizace (vlastní újma způsobená pachatelkou) a sekundární viktimizace. Sekundární viktimizace následuje po vlastním násilném incidentu/incidentech, když se oběť odhodlá vyjít s problémem ven a vyhledat pomoc. Jejím zdrojem jsou předsudky a zkreslené představy o fungování násilného vztahu i o oběti domácího násilí. Sekundární viktimizace vystavuje oběť domácího násilí dalším stresujícím a ponižujícím okolnostem, které ji poškozují na úrovni společenských vztahů. Sekundární viktimizace vychází ze dvou základních zdrojů. Prvním je bezprostřední okolí oběti jako jsou přátelé, kolegové/kolegyně v práci, rodina. (Huňková, Voňková, 2004b) Pro lesbickou oběť je situace těžší, protože bezprostřední okolí nemusí o její sexuální orientaci vědět, a proto svěřit se s problémem domácího násilí znamená i přiznat lesbickou orientaci, což může sekundární viktimizaci a pocity bezmoci a sebeobviňování ještě posílit („vy lesby nejste normální...“). Druhým zdrojem je tzv. profesionální okolí (policisté/policistky, soudci/soudkyně, psychologové/psycholožky apod.). Z jejich strany dochází k sekundární viktimizaci oběti podobně jako u blízkého okolí – díky předsudkům a nedostatku informací o daném problému. (Huňková, Voňková, 2004b) U oběti domácího

násilí v lesbickém vztahu je pravděpodobnost sekundární viktimizace vyšší, protože je kvůli své sexuální orientaci vystavena předsudkům a nepochopení ve větší míře.

Všechny tyto okolnosti vnitřního prožívání násilného vztahu i negativní reakce okolí, které nechce nebo neví jak oběti pomoci, zvyšují traumatickosti domácího násilí. Podle Huňkové s Voňkovou „násilné činy náhodně spáchané neznámými lidmi zanechají v oběti pocit, že svět je nepředvídatelným místem, kde se může cokoli a kdykoli stát. Naproti tomu útok osoby, která je oběti citově blízká, vyvolává u oběti nízké sebevědomí a pocit vlastní viny“ (Huňková, Voňková, 2004a: 75). Domácí násilí má na oběť kromě bezprostředních následků jako jsou zklamání, frustrace nebo modřiny, i následky dlouhodobé. Tyto šrámy na duši se často hojí velmi dlouho a mohou mít také psychosomatické projevy (chronická bolest hlavy, břicha). Herman o traumatických událostech říká, že „sú mimoriadne nie preto, že by sa vyskytovali zriedkakedy, ale skôr preto, že presahujú bežnú ľudskú schopnosť prispôsobovať sa životu“ (Herman, 2001: 55).

Trauma způsobené dlouhodobým týráním se může projevit tzv. posttraumatickou stresovou poruchou. K jejím symptomům patří např. znovuprožívání traumatické zkušenosti, noční můry, neschopnost uvolnit se nebo odpočívat. Jiným následkem domácího násilí může být tzv. stockholmský syndrom, při kterém se „mezi násilníkem a obětí vytváří emocionální vztah a oběť se identifikuje s jednáním násilníka“ (Huňková, Voňková, 2004a: 77). Proto např. na první pohled nelogické omlouvání pachatelčina násilného chování, se ve světle tohoto vysvětlení stává pochopitelnou strategií, pomocí které se oběť snaží přesvědčit sebe, že situace je zvládnutelná (např. pokud vyjde pachatelce vstříc násilí přestane). Herman o této vazbě říká: „Čím väčšími je obeť vystrašená, tým viac podlieha pokušeniu prilnúť k jedinému vzťahu, ktorý má povolený: k vzťahu s páchatel'om. Pretože jej chýba akákoľvek iná ľudská väzba, usiluje sa nájsť ľudskosť vo svojom páchatel'ovi“ (Herman, 2001: 118).

Mýty o domácím násilí v lesbických vztazích

Protože domácí násilí obecně je opředeno řadou mylných představ, stejně jako lesbické vztahy, touto kombinací vniká mnoho falešných názorů o domácím násilí v lesbických vztazích.⁴ Zde jsou vyjmenovány nejčastější mýty a jejich objasnění.

Mýtus 1. Ženy jsou nenásilné, a proto v lesbických vztazích nemůže existovat domácí násilí.

⁴ Při sestavování těchto mýtů jsem čerpala hlavně ze zahraničních internetových stránek, které se problémem lesbického domácího násilí zabývají a ve velké míře se shodovaly.

Tento mýtus vychází ze stereotypní⁵ představy ženy, která má být přirozeně nenásilná a mírumilovná. Ve skutečnosti ženy mohou a také jsou pachatelkami domácího násilí.

Mýtus 2. Násilí se dopouští větší, silnější anebo maskulinní žena z páru, tzv. butch.

Zde se také odráží stereotypy ve vnímání ženskosti a mužskosti, kdy ženskost vnímáme jako nenásilnou, bezbrannou a pasivní a mužskost naproti tomu jako násilnou, útočnou a aktivní. Pravdou však je, že dynamika domácího násilí v lesbickém páru se neodvíjí od fyzické síly, týrat může partnerku i žena menší, femininní.

Mýtus 3. Nejde o týrání, protože partnerky v lesbickém páru jsou rovnocenné – lesbický vztah je mocensky vyrovnaný.

Vztah dvou žen není automaticky zárukou rovnosti jejich vztahu. Mocenské poměry v lesbickém páru jsou formovány mnoha vnitřními a vnějšími okolnostmi, např. věkem, finančními možnostmi, etnicitou, tím zda okolí ví o lesbické orientaci žen apod.

Mýtus 4. Pro lesbu je jednodušší opustit svou týrající partnerku, než pro heterosexuální ženu opustit týrajícího muže.

Opustit násilný vztah není pro nikoho nikdy jednoduché. Ve hře jsou často pocity lásky vůči týrající partnerce, naděje, že se vztah zlepší nebo finanční či bytová závislost na ní. Opustit partnerku může v případě společného bydlení a vlastnění věcí znamenat také velkou finanční ztrátu, „kterou ne vždy lze získat zpět právními prostředky – pokud by se týraný partner k jejich užití vůbec odhodlal“ (Curran, Renzetti 2003: 259).

Mýtus 5. Násilí je způsobeno drogami, alkoholem, stresem, zneužíváním v dětství.

I když tyto faktory ovlivňují mnohdy průběh násilí nejsou pro něj omluvou. Násilné chování je vždy volbou a měla by za něj být přijata plná zodpovědnost.

Mýtus 6. Nejde o týrání, protože pár provozuje SM, násilí se oběma stranám líbí.

Týrání partnerky je na hony vzdáleno provozování SM. Při SM jsou domluvena jasná pravidla a hranice kam je možno zajít a je zde možnost ukončit praktiky, které nám nejsou příjemné. SM je tedy konsensuální a k potěše obou zúčastněných. U týrání nic jako konsensus neexistuje, týrání se děje proti vůli oběti.

Mýtus 7. Oběť si takové jednání zaslouží, protože provokovala.

Nikdo si nezaslouží násilné jednání. Provokace je jen výmluva, která má omluvit ubližování.

Mýtus 8. Nejde o domácí násilí, jenom jí straší, nikdy ji neuhodila

Násilí nemusí být jen fyzické, zraňující a ponižující jsou i slovní ataky partnerky. Psychicky týraný člověk trpí stejně jako při fyzickém bití.

⁵ „Genderové stereotypy jsou ... zjednodušující popisy toho, jak má vypadat „maskulinní muž“ či „femininní žena““ (Curran, Renzetti 2003: 20).

Mýtus 9. Domácí násilí je častější u heterosexuálních párů než u gayů a leseb.

V České republice neexistují žádné statistiky tohoto problému, ale zahraniční zdroje uvádějí, že procento leseb a gayů, kteří zažili domácí násilí je srovnatelný nebo dokonce o něco vyšší než u heterosexuální populace. (U nás se uvádí, že přibližně 30% heterosexuálních žen zažilo domácí násilí.)

Mýtus 10. Nemůže to být tak hrozné, jinak by přeci oběť od týrající partnerky odešla.

Odejít není vůbec jednoduché. Oběť často zažívá pocity studu, sebeobviňování a strachu. Navíc odchod mnohdy znamená odchod z domova, komunity nebo města.

Pomáhající organizace

Nakonec bych se ráda zamyslela nad rolí pomáhajících organizací. V současné době je v ČR situace nepříliš příznivá, protože o domácím násilí v lesbických (i gay) vztazích se zatím mlčí. Většina organizací zabývajících se domácím násilím vychází z feministických pozic a nahlíží domácí násilí jako genderově podmíněné násilí na ženách, což samozřejmě není problémem, ale chybí zde diskuse o jiných formách domácího násilí, jako je například domácí násilí v lesbických vztazích. Lesbická oběť domácího násilí může mít pocit, že v současné době provozované služby nejsou určené pro ni. Pokud se přesto odhodlá k vyhledání pomoci, může zde být problémem nedostatečná citlivost pomáhajících k specifickým rysům lesbických vztahů a k odlišné genderové dynamice v násilném lesbickém vztahu. Další komplikace mohou nastat pokud by byla oběť ubytována v azylovém domě, tyto nevpustí muže, ale násilná partnerka by se do domu dostat mohla. V azylovém domě by se také lesbická oběť mohla setkat s nepřátelským přijetím od ostatních žen. (Ristock, 2002)

Pomáhající organizace by tedy měly být schopny lesbickým obětem domácího násilí nabídnout stejné služby jako heterosexuálním a reflektovat přitom odlišný společenský kontext těchto vztahů i odlišné důvody vzniku domácího násilí. Jejich přístup by měl být striktně anti-homofobní. Organizace by také měly poskytovat dostatek informací o násilí v lesbických a potažmo i gay vztazích a vytvářet prostředí, v němž nebude rizikem přiznat se ke své sexuální orientaci a problémům ve vztahu. (i-netové zdroje)

Závěr

Obecně vysoká tolerance násilí ve společnosti spolu s vysokou mírou homofobie, činí domácí násilí v lesbických vztazích neviditelným, protože lesbické vztahy jako takové jsou neviditelné. Pro oběť domácího násilí je tedy velmi obtížné se ve vlastní situaci zorientovat,

protože nemá dostatek informací o daném problému – může si myslet, že násilí ve vztahu je normální, nebo se naopak může ve své situaci cítit velmi osamělá. K tomuto pocitu přispívají předsudky společnosti, jež oběti brání vyhledat a bohužel také využít pomoc. Podle výzkumu Janice Ristock, bylo pro ženy nejtěžší rozpoznat a pojmenovat problematický vztah jako násilný, protože si myslely, že domácí násilí se děje jen v heterosexuálních vztazích. (Ristock, 2002) Pokud však nedokážeme problém identifikovat, nemůžeme ho ani řešit, jak na úrovni jednotlivce, tak na úrovni občanské společnosti.

Literatura

Abc feminismu, první vydání, Brno, NESEHNUTÍ Brno, 2004.

Curran, D. J., Renzetti, C. M.: *Ženy, muži a společnost*, první vydání, první vydání, Praha, Karolinum, 2003.

Herman, J. L.: *Trauma a uzdravenie. Násilie a jeho následky – od týrania v súkromí po politický teror*, prvé vydanie, Bratislava, Aspekt, 2001.

Huňková, M., Voňková, J.: *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, první vydání, Praha, proFem, 2004(a).

Huňková, M., Voňková, J.: *Domácí násilí z pohledu práva (Efektivnost právních norem ČR posuzovaná vzhledem k cíli ochrany společnosti před domácím násilím)*, Stráž pod Ralskem, Justiční akademie, 2004(b).

Jandourek, J.: *Sociologický slovník*, první vydání, Praha, Portál, 2001.

Linková, M.: *Domácí násilí: genderová perspektiva* In: Pikálková, S. ed.: *Mezinárodní výzkum násilí na ženách – Česká republika/2003: příspěvek k sociologickému zkoumání násilí v rodině*, Praha, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004, s. 23 – 33.

Ristock, Janice L.: *No more secrets. Violence in lesbian relationships*, first edition, New York, London, Routledge, 2002.

Internetové zdroje

Belge, K.: *Domestic violence in lesbian relationships*

<http://lesbianlife.about.com/od/lesbianhealth/a/DVfactsMyths.htm>

Haskell, L.: *Intra-lesbian violence*

http://www.womanabuseprevention.com/html/intra-lesbian_violence.html

Ristock, J.: *Why Do Lesbians Batter?*, April 2003

http://www.rabble.ca/in_their_own_words.shtml?x=21148

Abuse in same-sex relationships

http://www.womanabuseprevention.com/html/same-sex_partner_abuse.html

Domestic violence in gay and lesbian couples

http://www.psychpage.com/gay/library/gay_lesbian_violence/index.html

Domestic violence in lesbian relationships

<http://www.familydomesticviolence.org/lesbian.html>

Domestic violence in lesbian, gay, transgender, and bisexual communities. Participant manual. July 2001

<http://www.vawnet.org/DomesticViolence/PreventionAndEducation/Training/LGTBManual-Participant.pdf>

Lesbian Partner Violence Fact Sheet

<http://www.musc.edu/vawprevention/lesbianrx/factsheet.shtml>

Sexual violence within lesbian battering

http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3693/is_200110/ai_n8980189

Ten myths about lesbian and gay DV

<http://www.ncweb.com/org/rapecrisis/gaymyths.html>

The Second Closet: Are you in an Abusive Relationship?

<http://www.siren.ca/archives/Jun01story.htm>

The Second Closet: Domestic Violence in Lesbian and Gay Relationships: A Western Australian Perspective

<http://www.murdoch.edu.au/elaw/issues/v3n4/vickers.html>